

Новий
Верховний Суд

ВЕЛИКА ПАЛАТА ВЕРХОВНОГО СУДУ: ПРАКТИКА У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

КРАСНОВ ЄГОР

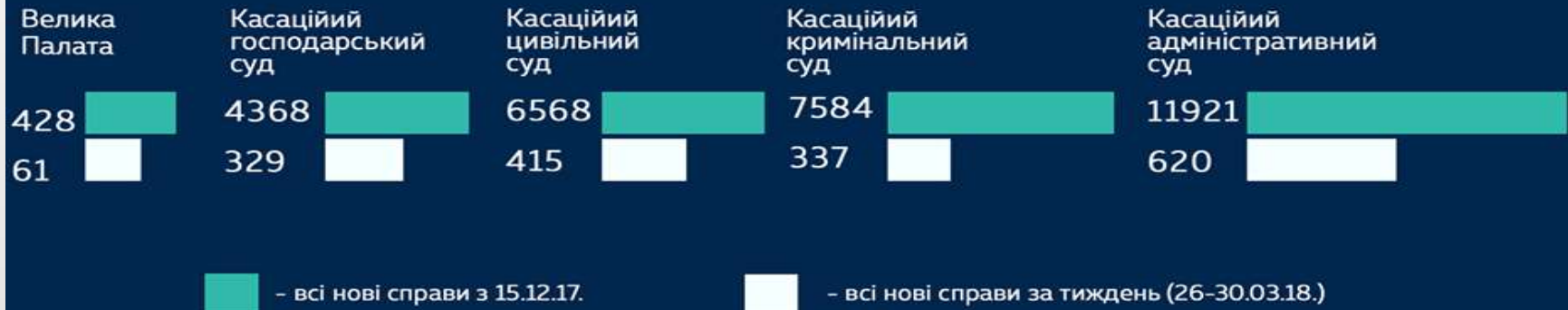
СУДДЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ,

КАНДИДАТ ЮРИДИЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ

РОЗГЛЯД СПРАВ ВЕРХОВНИМ СУДОМ

Нові справи, які надійшли до Верховного Суду (станом на 30 березня 2018 року)

Нові справи, які надійшли до Верховного Суду (станом на 14 вересня 2018 року)

ВЕЛИКА ПАЛАТА ВЕРХОВНОГО СУДУ

- Постійно діючий колегіальний орган у складі Верховного Суду
- Включає по 4 судді касаційного суду кожної юрисдикції (обрані на 3 роки) та Голову Верховного Суду (за посадою)
- Судді Великої Палати Верховного Суду не здійснюють правосуддя у відповідному касаційному суді
- Організує та забезпечує роботу – Секретар Великої Палати, який головує на її засіданнях при розгляді справ
- Повноваження визначені ст. 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»

ПОВНОВАЖЕННЯ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

ВЕЛИКА ПАЛАТА ВЕРХОВНОГО СУДУ

Розглядає справи, що містять виключну правову проблему, вирішення якої необхідно для розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики

Забезпечує однакове застосування норм права касаційними судами

Діє як суд апеляційної інстанції у справах, розглянутих Верховним Судом як судом першої інстанції

Переглядає рішення Вищої ради правосуддя по дисциплінарним справам щодо суддів, прокурорів

Аналізує та узагальнює судову практику

ЯКИМ ЧИНОМ НАДХОДЯТЬ СПРАВИ ДО ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

УЧАСНИКИ СПРАВИ

перегляд судових рішень за виключними обставинами (після рішень ЄСПЛ)

апеляційний перегляд рішень КАС, винесених як судом першої інстанції →

перегляд рішень ВРП, ухвалених за результатами розгляду скарги на рішення її Дисциплінарної палати →

перегляд за нововиявленими обставинами за заявами, поданими до ВСУ та не розглянутими до 15.12.2017

КАСАЦІЙНІ СУДИ

складна правова проблема

← конфлікт юрисдикцій

відступ від існуючого правового висновку

ЯК ПРАЦЮЄ ВЕЛИКА ПАЛАТА ВЕРХОВНОГО СУДУ

АВТОРОЗПОДІЛ СПРАВ МІЖ СУДДЯМИ
(визначення судді-доповідача
відповідно до юрисдикції)

ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ВЕЛИКОЮ ПАЛАТОЮ ВЕРХОВНОГО СУДУ

СУДДЯ-ДОПОВІДАЧ
ОДНООСОБОВО ПОСТАНОВЛЯЄ
УХВАЛИ

ПРО ЗАЛИШЕННЯ
ЗАЯВИ БЕЗ РУХУ

ПРО ПОВЕРНЕННЯ
ЗАЯВИ

ПРО ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ ЗА
ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ

ВЕЛИКА ПАЛАТА УХВАЛЮЄ БІЛЬШІСТЮ
ГОЛОСІВ НЕЗАЛЕЖНО ВІД ЮРИСДИКЦІЇ,
ДО ЯКОЇ НАЛЕЖИТЬ СПРАВА

ПОСТАНОВИ

УХВАЛИ, КРІМ ТИХ,
ЩО СУДДЯ-ДОПОВІДАЧ
ПОСТАНОВЛЯЄ
ОДНООСОБОВО

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

1. Відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах:

- відсутність бюджетних коштів не є підставою для звільнення боржника від виконання зобов'язання **(відсутні підстави для відступлення від висновку, викладеного в постанові Верховного Суду України від 22 березня 2017 року у справі № 3-77гс17)**
- частина 1 статті 1048 ЦК щодо визначення розміру процентів застосовується у випадку правомірної поведінки боржника. Оскільки ст. 625 ЦК України поширює свою дію на всі види грошових зобов'язань, то в разі прострочення виконання зобов'язання нараховуються 3 % річних **(відсутні підстави для відступлення від висновку, наведеного в постанові Верховного Суду України від 15 квітня 2015 року у справі № 910/2899/14)**

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

1. Відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах:

- до господарського суду мають право звертатися підприємства, установи, організації, що є суб'єктами некомерційної господарської діяльності (відступлення від висновку щодо застосування норми права в подібних правовідносинах, викладеного в постанові Верховного Суду України від 30 березня 2016 року у справі №915/175/15)
- особа, законний інтерес або право якої порушено, може скористатися способом захисту, який прямо передбачено нормою матеріального права. На таку особу (позивача) не може бути покладений обов'язок об'єднання вимог про визнання протиправним та скасування рішення органу місцевого самоврядування та вимог про скасування правовстановлюючих документів на земельну ділянку, укладені (виданих) на підставі такого рішення (відступлення від висновку щодо застосування норми права в подібних правовідносинах, викладеного в постанові Верховного Суду України від 11 листопада 2014 року у справі № 21-405а14)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

1. Відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах:

- господарські суди, визначаючи розмір забезпечених кредиторських вимог та включаючи їх окремо до реєстру, повинні застосовувати положення статті 19 Закону України «Про заставу» та статті 7 Закону України «Про іпотеку» та встановити на підставі належних та допустимих доказів, які саме вимоги кредитора, зазначені в його заяві, забезпечені заставою майна, а також склад та розмір цих вимог (відступлення від висновку щодо застосування норми права в подібних правовідносинах, викладеного в постанові Верховного Суду України від 29 березня 2017 року у справі № 3-1591гс16)
- вартість частини майна товариства, належна до сплати учаснику, який виходить із цього товариства, має визначатися із дійсної (ринкової) вартості об'єкта оцінки, з урахуванням всього майна товариства (відступлення від висновку щодо застосування норми права в подібних правовідносинах, викладеного в постанові Верховного Суду України від 18 листопада 2014 року в справі №910/10168/13)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

2. Щодо юрисдикції

У порядку якого виду судочинства (господарського чи адміністративного) мають розглядатись спори щодо оскарження дій, бездіяльності, рішень Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, які виникають на стадії ліквідації (банкрутства) банку?

Оскільки позивач оскаржує дії уповноваженої особи Фонду **не як суб'єкта владних повноважень, а як органу управління банком**, який здійснює заходи щодо забезпечення збереження активів банку, запобігання втрати майна та грошових коштів, такий **спір не є публічно-правовим**. При цьому, виходячи із суті позовних вимог, відповідачем у цій справі фактично є ПАТ «Дельта Банк» (в особі уповноваженої особи Фонду), а не сама уповноважена особа Фонду, як помилково вказано в позовній заяві

18.04.2018 справа № 910/8132/17

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

2. Щодо юрисдикції

У порядку якого виду судочинства (господарського чи адміністративного) мають розглядатись спори про визнання недійсним наказу Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на здійснення ліквідації у банку щодо заходів, пов'язаних із наслідками виявлення нікчемних правочинів (договорів, операцій) за вкладними операціями?

За змістом статей 1, 2, 12 ГПК України (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин), з урахуванням приписів Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», справи у спорах між суб'єктами господарювання, де однією зі сторін є банк, повноваження органів управління та контролю якого здійснює Фонд під час процедури виведення такого банку з ринку або його ліквідації, у тому числі в особі уповноваженої особи (осіб) Фонду, відносяться до юрисдикції господарських судів.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

2. Щодо юрисдикції

У порядку якого виду судочинства (господарського чи адміністративного) мають розглядатись спори про визнання недійсною ухвали міської ради в частині визнання права власності територіальної громади міста на об'єкт нерухомого майна (руїни синагоги)?

Справи у спорах **за участю державних органів та органів місцевого самоврядування**, що виникають з правовідносин, у яких державні органи та органи місцевого самоврядування **реалізують повноваження власника майна**, а також в інших спорах, які виникають з майнових відносин приватноправового характеру, за відповідності складу сторін спору підвідомчі **господарським судам**.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

2. Щодо юрисдикції

Чи є корпоративним та підвідомчим господарському суду спір про розірвання договору купівлі-продажу (відступлення) частки в статутному капіталі товариства з розстроченням платежу відповідно до статті 651 ЦК України?

Оскільки з переходом до відповідача прав і обов'язків щодо частки в статутному капіталі ПП «МП «Вікторія» на підставі укладеного з позивачем договору купівлі-продажу до нього **перейшли відповідні права й обов'язки стосовно участі** спільно з позивачем у діяльності та управлінні цього підприємства, то й відносини, які виникли між сторонами оспорюваного договору, за своєю правовою природою **є корпоративними відносинами** щодо володіння, користування й розпорядження належними сторонам корпоративними правами у цьому приватному підприємстві.

Спір у цій справі ... **є господарсько-правовим** і підлягає розгляду за правилами господарського судочинства.

23.05.2018 справа № 911/3494/16

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

2. Щодо юрисдикції

У порядку якого виду судочинства (господарського чи адміністративного) має розглядатися спір про стягнення суми митних платежів до Державного бюджету України, в яких позивачем є Одеська митниця Державної фіскальної служби України (орган державної влади)?

Вимога про стягнення органом доходів і зборів з відповідача як особи, відповідальної за сплату митних платежів у сумі 121433879,63 грн. до Державного бюджету України, **є публічно-правовим спором** на який поширюється юрисдикція адміністративних судів.

30.05.2018 справа № 910/5478/17

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

2. Щодо юрисдикції

До юрисдикції якого суду (господарського чи цивільного) відноситься вирішення спору щодо визнання незаконним (недійсним) та скасування свідоцтва про право власності на нерухоме майно та визнання незаконним (недійсним) і скасування запису про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно?

У разі **якщо підґрунтям** і метою пред'явлення позовних вимог про визнання незаконними свідоцтва про право власності на нерухоме майно та запису про державну реєстрацію цього права **є оспорювання цивільного права особи**, що виникло в результаті та після реалізації рішення суб'єкта владних повноважень, такі вимоги повинні пред'являтися до суду для розгляду **в порядку цивільного або господарського судочинства**.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

2. Щодо юрисдикції

До юрисдикції якого суду (господарського чи цивільного) належить вирішення спору про визнання електронних торгів недійсними?

... набуття майна за результатами електронних торгів є **особливим видом договору купівлі-продажу** ...

У справі про визнання недійсним правочину, укладеного за результатами проведення електронних торгів, в **якості відповідачів мають залучатись всі сторони правочину** - державна виконавча служба, організатор торгів та переможець.

Юрисдикційність справ про оскарження електронних торгів визначається **з огляду на склад сторін правочину**. Якщо набувачем (переможцем електронних торгів) є **фізична особа**, справа підлягає розгляду **в порядку цивільного судочинства**.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

3. Зроблені при перегляді судових рішень в порядку, встановленому розділом XII-2 «Перегляд судових рішень Верховним Судом України» ГПК України від 6 листопада 1991 р.:

- у порядку самопредставництва юридичну особу може представляти за посадою її керівник або інші особи, повноваження яких визначені законодавством чи установчими документами. Особи, які представляють юридичну особу за довіреністю і виконують процесуальні дії на підставі наданих їм довіреністю повноважень, виступають від імені цієї особи як довірителя, а не в порядку самопредставництва
- представництво в суді у провадженнях, розпочатих до набрання чинності (30 вересня 2016 року) Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», здійснюється за правилами, які діяли до набрання ним чинності, – до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень, які не підлягають оскарженню

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

3. Зроблені при перегляді судових рішень в порядку, встановленому розділом XII-2 «Перегляд судових рішень Верховним Судом України» ГПК України від 6 листопада 1991 р.:

- під час дії тимчасової адміністрації та/або запровадження процедури ліквідації, **вимоги вкладників та інших кредиторів банку не задовольняються**. При цьому кошти за вкладами, строк дії яких закінчився, та за договорами банківського рахунку, виплачуються в межах граничної суми відшкодування Фондом гарантування вкладів фізичних осіб
- при реорганізації державного підприємства шляхом приєднання до правонаступника **не переходять ті права та обов'язки державного підприємства, які не були передані правонаступнику** та які не належать державному підприємству на момент внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців відомостей про припинення такого підприємства

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

3. Зроблені при перегляді судових рішень в порядку, встановленому розділом XII-2 «Перегляд судових рішень Верховним Судом України» ГПК України від 6 листопада 1991 р.:

- наказ (рішення або інший документ) уповноваженої особи Фонду гарантування вкладу фізичних осіб про нікчемність правочинів є **внутрішнім розпорядчим документом** банку як суб'єкта господарювання, виданим Фондом чи уповноваженою особою Фонду як керівником банку в межах своїх повноважень та **не є одностороннім правочином**.

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ НА ПІДСТАВІ РІШЕНЬ ЄСПЛ

- Належить **до виключних повноважень** Великої Палати Верховного Суду.
- Заяву про перегляд судового рішення може бути подано особою, на користь якої постановлено рішення ЄСПЛ, **не пізніше тридцяти днів** з дня, коли така особа дізналася або могла дізнатися про набуття цим рішенням статусу остаточного.
- Заява про перегляд судового рішення може бути подана **не пізніше 10-ти років** з дня набрання рішенням національного суду законної сили.
- 10-ти річний **строк** подання заяви про перегляд є пресічним та **поновленню не підлягає**.

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ НА ПІДСТАВІ РІШЕНЬ ЄСПЛ

- **Форма і зміст заяви про перегляд судових рішень встановлені ст. 322 ГПК України**
- **До заяви додаються:**
  - 1) документи, що підтверджують надіслання іншим учасникам справи копії заяви та доданих до неї документів;
  - 2) документ про сплату судового збору;
  - 3) докази, що підтверджують наявність виключних обставин;
  - 4) документ, який підтверджує повноваження представника особи, яка подає заяву, - якщо заява підписана таким представником;
  - 5) клопотання особи про витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, в органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи (Урядового уповноваженого у справах ЄСПЛ), якщо її немає у розпорядженні особи, яка подала заяву;
  - 6) у разі пропуску строку на подання заяви - клопотання про його поновлення.
- **За подання і розгляд заяви судовий збір не сплачується**
- **Заява, що не відповідає встановленим вимогам, залишається без руху з наданням строку для усунення її недоліків**

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ НА ПІДСТАВІ РІШЕНЬ ЄСПЛ

- Заява розглядається судом у судовому засіданні протягом **30-ти днів** з дня відкриття провадження.
- За результатами перегляду судового рішення **Верховний Суд має повноваження:**
  - 1) відмовити в задоволенні заяви та залишити відповідне судове рішення в силі;
  - 2) задовольнити заяву, скасувати відповідне судове рішення та ухвалити нове рішення чи змінити рішення;
  - 3) скасувати судове рішення і закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду;
  - 4) скасувати судове рішення повністю або частково і передати справу на новий розгляд до суду першої чи апеляційної інстанції.
- **Верховний Суд за наслідками розгляду заяви приймає постанову.**

ПРАКТИКА ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ НА ПІДСТАВІ РІШЕНЬ ЄСПЛ

Заяви про перегляд судових рішень у господарських справах подавалися **на підставі таких рішень ЄСПЛ:**

- від 13 лютого 2014 року у справі «Щукін та інші проти України» (Shchukin and others v. Ukraine)
- від 5 жовтня 2017 року у справі «ЗАТ «Авіакомпанія «А.Т.І.» проти України» (Aviakompaniya A.T.I. ZAT v. Ukraine)
- від 12 жовтня 2017 року у справі «Бурмич та інші проти України» (Burmich and others v. Ukraine)

ПРАКТИКА ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ НА ПІДСТАВІ РІШЕНЬ ЄСПЛ

- У задоволенні всіх заяв про перегляд судових рішень у господарських справах **було відмовлено**
- Підстави для відмови у задоволенні заяв:
  - відсутність у рішеннях ЄСПЛ вказівки на потребу вжиття заходів індивідуального характеру відносно заявників;
  - формулювання заявниками вимог до осіб, які не були учасниками господарської справи (держава Україна, Урядовий уповноважений у справах ЄСПЛ, Міністерство юстиції України);
  - пред'явлення фактично нових позовних вимог (про стягнення інфляційних втрат, 3% річних за тривале невиконання судових рішень);
  - відсутність у зверненні до ЄСПЛ (формулярі заяви) вказівки на рішення національних судів, про перегляд яких просить заявник.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

- розміщуються та оновлюються щодня на веб-порталі Судова влада України у розділі:
  - Верховний Суд –
  - Велика Палата Верховного Суду –
  - розгляд справ Великою Палатою Верховного Суду

ВЕРХОВНИЙ СУД

Контакт-центр Верховного Суду 0-800-501-492

Google Користувачський пошук

ПРО ВЕРХОВНИЙ СУД

ПРЕС-ЦЕНТР

ГРОМАДЯНАМ

ДІЯЛЬНІСТЬ

ЗРАЗКОВІ СПРАВИ

Розгляд справ Великою Палатою Верховного Суду

Звернення!

Внесена у таблиці інформація має допоміжний характер, а внесені до неї відомості можуть доповнюватись та змінюватись.

Інформація про правове питання, винесене на розгляд Великої Палати, надається у загальних рисах. З метою одержання повної інформації слід аналізувати текст рішення з використанням Єдиного державного реєстру судових рішень.

Таблиця не є первинним джерелом інформації про рух справи та етапи її розгляду у Верховному Суді.

РОЗГЛЯД СПРАВ ВЕЛИКОЮ ПАЛАТОЮ ВЕРХОВНОГО СУДУ

– відступлення від висновку Верховного Суду України; ВП – виключна правова проблема; НЗ – неоднакове застосування норми права судами касаційної інстанції різної юрисдикції, Ю – з питань юрисдикції;

Таблиця в стані постійного опрацювання, у зв'язку з чим інформація може змінюватися

№ провадження, № справи, дата постановлення ухвали, Касаційний суд, який направив справу на розгляд Великої Палати	Підстава передачі	Правове питання, винесене на розгляд Великої Палати
		Відступлення від правового висновку Верховного Суду України, викладеного в постанові від 6 вересня 2017 р. у справі № 6-185цс17 та від 11 жовтня 2017 р. у справі № 6-916цс17 щодо застосування ст. 5 ЗУ «Про судочківство».